

Den Spiegel

Vereniging Vrienden van het muZEEum en het Gemeentearchief Vlissingen

Opgroeien in armetierige rijkdom

Geboren te Vlissingen – Gemaakt in Amsterdam

Vlissingen tijdens de Belgische opstand

Enkele reis naar Vlissingen

Jaargang 37, nummer 2 – april 2019. Losse nummers € 4,00

Den Spiegel

Jaargang 37, nummer 2, april 2019

Den Spiegel is het tijdschrift van de Vereniging Vrienden van het muZEEum en het Gemeentearchief Vlissingen

Inhoud

Vlissingen als geboortestad, toneel van onrust en toevluchtshaven	
<i>Aafke Verdonk-Rodenhuis</i>	2
Opgroeien in armetierige rijkdom	
<i>Ron de Jonge</i>	3
Geboren te Vlissingen – Gemaakt in Amsterdam	
<i>Jaco Simons</i>	11
Vlissingen tijdens de Belgische opstand	
<i>Jan Kaljouw</i>	15
Enkele reis naar Vlissingen	
<i>Jules Braat</i>	22
muZEEumnieuws	
<i>Karen Kroese</i>	30
Vacature	31
Van het bestuur	
<i>Peter van Druenen</i>	32

Redactie en redactieadres

A.H. Verdonk-Rodenhuis, eindredacteur
D.A. Broers
N.Ph.E. van den Elzen-Velleman
A. Meerman
A.C. Tramper

Breewaterstraat 8b, 4381 JX Vlissingen
ISSN: 0921-982X
E-mail: redactie@vriendenmuzeeum.nl

Sluitingsdatum kopij

15 mei 2019. Kopij die na sluitingsdatum wordt ingeleverd, wordt niet meer geplaatst of wordt in de volgende *Den Spiegel* gepubliceerd.

Ingezonden stukken

De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden stukken in te korten of niet te plaatsen.

Vormgeving

Kees Hoendervangers, DtP-plus, Vlissingen

Druk

Drukkerij Meulenbergh, Middelburg

Vereniging Vrienden van het muZEEum en het Gemeentearchief Vlissingen

De contributie voor het lidmaatschap van de vereniging bedraagt voor nieuwe leden minimaal € 22,50 per kalenderjaar. Ook kan naar keuze een hoger bedrag worden betaald. Elk bedrag boven de minimumcontributie komt geheel ten goede aan het aankoop- en restauratiefonds.

Overmaking van de contributie kan geschieden op NL76 INGB 0000 3301 98 t.n.v. Vereniging Vrienden van het muZEEum en het Gemeentearchief Vlissingen.

Website

www.vriendenmuzeeum.nl
www.muzeem.nl
www.gemeentearchiefvlissingen.nl

Ledenadministratie

Niek Peters, Ruys de Beerenbrouckstraat 20
4384 ET Vlissingen,
Tel. 0118-464683 – 06 48247128
E-mailadres: secr@vriendenmuzeeum.nl

Bestuur

P.G. van Druenen, voorzitter
L. Goldschmitz, secretaris
J. Visser, penningmeester
F.K. Hulsbergen, bestuurslid
M. Kloosterboer, bestuurslid
N. Peters, bestuurslid
A.C. Tramper, adviseur

Voorpagina:

De ploeg van de firma Dert neemt deel aan de Ronde van Walcheren, een wielerevenement voor scholieren, 1968. Fotocollectie Gemeentearchief Vlissingen; foto Dert).

Zonder schriftelijke toestemming van de redactie mag niets uit deze uitgave worden overgenomen.

Geboren te Vlissingen – Gemaakt in Amsterdam

JACO SIMONS

Hoewel ze zeer uiteenlopende persoonlijkheden waren, hadden ze toch een aantal speerpunten gemeen: alle drie werden ze geboren in het negentiende-eeuwse Vlissingen en brachten hun jeugd door in de Walcherse havenstad. Vervolgens verwierven ze nationale bekendheid, voornamelijk als gevolg van hun werkzaamheden in Amsterdam. Tot slot lieten ze het leven in de eerste helft van de twintigste eeuw. In een korte serie artikelen gaan we nader kennis maken met de vergeten Frederik Cornelis Tromp (1828-1900), de voortvarende Florentinus Marinus Wibaut (1859-1934) en de vrijgevochten Jean-Louis Pissuisse (1880-1927). De eerste twee bijdragen zijn geschreven door Jaco Simons, het laatste artikel door zijn dochter Amanda Simons.

Vergeeten Vlissinger - Frederik Cornelis Tromp (1828-1900)

Bij de naam Tromp denk je al gauw aan een zeeheld. Frederik Cornelis Tromp was dat niet, maar we kunnen hem wel degelijk rekenen tot de markante Vlissingers. Hij begon zijn carrière als marineofficier, moest na enkele jaren noodgedwongen afzwaaien en maakte vervolgens naam als politicus, eerst in Amsterdam en daarna in Den Haag.

Voorouders

Voordat we kennis maken met Frederik richten we ons eerst op zijn voorzaten. Vader August Elisa Tromp was tijdens Frederiks geboorte hoofdingenieur bij de Rijksmarinewerf in Vlissingen. Hij was eindverantwoordelijke voor de bouw van oorlogsschepen. August Elisa werd geboren

Frederik Cornelis Tromp (bron: Beeldbank Gemeentearchief Ede, GA 34859)

in Zierikzee, trouwde met de Delftse Maria Anna Elisabeth Hartogh Heys en werkte bij de Rijksmarinewerf in Rotterdam. De overplaatsing naar Walcheren vond plaats in 1825.

Ook Frederiks grootvader Cornelis Tromp was niet de minste. Naast zijn activiteiten als succesvolle wijnkoopman bekleedde hij de hoge functie van dijkgraaf van Schouwen.

Niet alleen August Elisa en Cornelis, maar ook eerdere generaties van deze tak van de Trompfamilie waren afkomstig van de Zeeuwse eilanden Schouwen of Duiveland. Ze werden namelijk geboren in Haamstede, Renesse of Zierikzee. Aan het einde van de zestiende en in het begin van de zeventiende eeuw waren Leendert, Adriaen en Job de eerste namen die getraceerd konden

worden betreffende deze familietak; een tak die overigens geen directe familie was van de beroemde zeehelden van weleer.

Geboortehuis

Vanaf 1826 huurden de ouders van Frederik een huis in het centrum van Vlissingen. De voorzijde van het huis lag in de Beursstraat, aan de achterzijde keek je uit op de Koopmanshaven. Feitelijk was het een dubbel pand met een voorhuis en een achterhuis. Als je naar het tweetal puntdaken kijkt, kun je dat nog altijd zien. De eigenaar van het volledige pand was Joseph van der Borgt, een vermogende Antwerpenaar. De begane grond van het huis maakt tegenwoordig deel uit van een Japans restaurant.

In dit huis, tegenwoordig Beursstraat 12, werd op 13 maart 1828 het eerste kind van August en Maria geboren, zoon Frederik Cornelis. Lang heeft het jonge gezin Tromp hier niet gewoond, want al in mei 1829 verhuisde het naar een huis aan de Houtkade in Vlissingen, niet ver van het verdwenen Van Dishoeckhuis. Tot zijn vijftiende jaar bleef Frederik aan deze kade wonen. Daarna vertrok hij naar Holland.

Opleiding

Frederik verliet Vlissingen na zijn schooltijd omdat hij ging studeren aan de marine opleiding in Medemblik. Die staat nu bekend als het Koninklijk Instituut voor de Marine te Den Helder.

Dankzij gegevens van de Nationale Militie Gemeente Vlissingen uit 1847 weten we een aantal uiterlijke kenmerken van Frederik. Hij had bruin haar, bruine ogen, bruine wenkbrauwen, een plat voorhoofd, een ronde kin en een ovaal gezicht, aldus dit archief. We kunnen tevens concluderen dat Frederik in het genoemde jaar voor korte tijd weer in Vlissingen woonde. Waar hij toen precies verbleef is niet bekend. In elk geval niet bij zijn ouders. Dat staat immers vermeld bij de bijzonderheden.

Al snel ging Frederik naar de vervolgopleiding van de marine, wederom in Medem-

De achterzijde van Beursstraat 12 komt uit op de Smalle Kade van waaruit je op het Bellamypark kijkt. Tegenwoordig maakt de begane grond van het pand onderdeel uit van een Japans restaurant. Foto Jaco Simons.

blik. Na het afronden ervan kreeg hij een baan bij de Amsterdamse marine. Vanaf zijn tweeëntwintigste jaar voer hij naar zowel de Oost als de West, in de rang van luitenant-ter-zee der tweede klasse. Als hij niet op zee was, woonde Frederik aan de chique Herengracht, in het huis van zijn ouders. Vader August was in februari 1850 overgeplaatst van Vlissingen naar Amsterdam, wederom als hoofdingenieur scheepsbouw, nu echter bij de hoofdstedelijke Rijkswerf.

Leveraandoening

Frederiks carrière verliep ongetwijfeld geheel anders dan hij zich had voorgesteld want het einde ervan kwam abrupt. Op 25-jarige leeftijd, in januari 1854, werd bij hem een leverkwaal geconstateerd. Gezien de lange zeereizen en de beperkte medische voorzieningen aan boord was het niet meer mogelijk om te blijven dienen voor de marine.

Noodgedwongen moest Frederik zich richten op een geheel ander werkzaam leven. Op 1 februari 1854 kreeg hij een baan bij

het onder de Algemeene Lloyd vallende assurantie kantoor Veritas in zijn woonplaats Amsterdam. Hij werd inspecteur en agent van buitenlandse assuradeuren. Wellicht verkreeg hij de snelle benoeming via zijn vader, want die had ondertussen in Amsterdam een netwerk van contacten opgebouwd.

Politiek

Naast zijn baan had Tromp politieke ambities en die leverden hem een bekende naam op in de hoofdstad, aanvankelijk als raadslid, maar later vooral als wethouder van publieke werken. Dat laatste ambt bekleedde hij in de periode 1877-1879. Zijn werk bij het verzekeringswezen zegde hij pas op in 1887 omdat hij in dat jaar werd gevraagd om naar Den Haag te komen, nadat de minister van Marine naar huis was gestuurd. Zo ging Tromp, zij het voor slechts een jaar lang, deel uitmaken van het kabinet Heemskerk. Daarnaast was hij in die periode voor één maand ad interim minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Na zijn ministerschap trok Tromp zich terug uit het openbare leven. In 1900 overleed hij in Den Haag.

Bennekom

In zijn vrije tijd vertoefde Frederik vaak op zijn buitenplaats in Gelderland. Villa Prinsenhof aan de Dorpsstraat in Bennekom, van de burgemeestersfamilie Prins, kwam in handen van het echtpaar Tromp als gevolg van hun huwelijk. Frederik trouwde in 1855 met Simonetta Arnolda Johanna Prins, de burgemeestersdochter uit Ede. De Trompen kregen twee kinderen, dochter Augusta Elise en zoon Theodorus Marie. Net als zijn vader ging Theodorus naar de marine opleiding, maar hij moest nog tijdens zijn studie om gezondheidsredenen afhaken. Wat dat betreft herhaalde de geschiedenis zich jammerlijk. Ondanks dat schopte Theodorus Marie Tromp het toch tot secretaris van de Transvaalse president in Zuid-Afrika.

Villa Prinsenhof bestaat niet meer. Het statige herenhuis werd in 1923 afgebroken.

Villa Prinsenhof aan de Dorpsstraat in Bennekom in 1906.
(bron: Beeldbank Gemeentearchief Ede, GA 34869)

Frederik Cornelis Trompweg?

Het is algemeen bekend dat de Vlissingse boulevards Evertsen, Bankert en De Ruyter naar Vlissingse zeehelden of zeeheldenfamilies zijn genoemd. Er is een haaks op Boulevard Bankert staand straatje dat Trompweg heet. Deze weg is genoemd naar de zeehelden Tromp, ondanks het feit dat die familie geen persoonlijke band had met Vlissingen.

Aanvankelijk lag de Trompweg, of beter gezegd de Trompstraat, op het zogeheten Eiland aan de Vlissingse binnenhaven. De Trompstraat was een zijstraatje van de Kanaalstraat, de huidige Piet Heinkade. Ook andere straatjes in die wijk werden naar zeehelden genoemd. Dat werd bij raadsbesluit op 21 december 1906 bekrachtigd naar aanleiding van het voorstel van burgemeester Van Doorn van Koudekerke en zijn wethoudersploeg.

De woonwijk op 't Eiland werd door het geweld van de Tweede Wereldoorlog zo zwaar getroffen dat alle huizen na de oorlog werden afgebroken. Als gevolg van de verwoestingen verdween de Trompstraat zelfs in zijn geheel, om in 1987 weer tot leven te worden gewekt en als Trompweg een plek te krijgen bij Boulevard Bankert. Feitelijk is de weg een doorsteek tussen de woontoren Residence Admiraal Tromp en de voormalige Zeevaartschool, beide aan diezelfde boulevard.

Het was historisch meer verantwoord geweest als de qua omvang bescheiden weg in 1987 niet naar de zeeheldenfamilie was genoemd, maar naar die andere Tromp. Natuurlijk was die geen zeeheld, zoals De Ruyter, de Bankerts en de Evertsens. Maar in tegenstelling tot de zeventiende-eeuwse Trompen was Frederik Cornelis wel een geboren Vlissinger, die hier vijftien jaar lang opgroeide en die een man was die zijn sporen tot op nationaal niveau heeft verdiend. Misschien kan de Vlissingse straatnamencommissie zich eens buigen over een

Trompweg in Vlissingen, met links de voormalige Zeevaartschool en rechts de woontoren Residence Admiraal Tromp, die net als de weg werd genoemd naar de bekende zeeheldenfamilie. Foto Jaco Simons.

naamswijziging van deze weg. Er zijn aan de weg geen woon- of postadressen verbonden en dus zal een tijdrovende ingreep niet aan de orde zijn. Een eerbetoon aan Frederik Cornelis Tromp zou zeker op zijn plaats zijn.

JACO SIMONS, studeerde kerkorgel en piano aan het conservatorium. Naast het docentschap muziek houdt hij zich bezig met archiefonderzoek. Hij publiceerde in de bladen Den Spiegel, Arneklanken, Klaver Vier, Nehalennia, Saillant en De Wete.

Bronnen

Gemeentearchief Vlissingen

- Burgerlijke stand en bevolking Vlissingen, inv.nr. 401, Wijkregister Vlissingen 1826-1830, deel D.
- Burgerlijke stand en bevolking Vlissingen, inv.nr. 408A, Wijkregister Vlissingen 1826-1830, deel L
- Kadaster Vlissingen, Oorspronkelijk Aanwijzende Tafel, sectie E, perceel 780. Ook te vinden op <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>
- Oud-rechterlijk archief Vlissingen, inv.nr. 750, folio 7-8, Register van Eygendom, Vlissingen 1610-1807.
- Stads (gemeente) bestuur Vlissingen I, inv.nrs. 479 en 544.

Internet

- <https://www.parlementairdocumentatiecentrum.nl>
- <http://resources.huygens.knaw.nl>